

JALMARI FINNE

LURU KILJUNEN
JA HÄNEN
HÖMPPÄNSÄ

O T A V A

LURU KILJUNEN JA HÄNEN
HÖMPPÄNSÄ

JALMARI FINNE

LURU KILJUNEN JA HÄNEN
HÖMPPÄNSÄ

KUVITTANUT

R. RINDELL

NELJÄS PAINOS

HELSINGISSA
KUSTANNUSOSAKEYHTIO OTAVA

näköispainos ntamo 2013
ISBN 978-952-215-410-1

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

Yhteistyössä

SUOMALAISEN
KIRJAN
MUSEO

Pukstaavi,

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVAN LAAKAPAINO
HELSINKI 1952

Kiljusten perhejuhla.

Vuosi vuodelta on ihmisten tapana tulla vanhemmiksi, ja niin varttuivat Kiljustenkin ja Häthätäläisten lapset viimein täysikäisiksi. Nämä kaksi perhettä olivat sukua toisilleen sillä tavalla, että rouva Kiljunen ja rouva Häthätäläinen olivat sisarukset. Sukulaiset tavallisesti elävät keskenään huonossa sovussa. Kiljuset eivät pitäneet Häthätäläisistä, koska nämä olivat tyhmiä, ja Häthätäläiset kadehtivat Kiljusten mainetta ja sanoivat heitä räyhääjiksi. Ja vaikka Häthätäläiset olivat varakkaita, niin he kadehtivat Kiljusia, jotka olivat tulleet heitä rikkaammiksi.

Tuli päivä, jona Kiljuset ja Häthätäläiset yhtyivät. Tämä tapahtui isä Kiljusen täyttäessä kuusikymmentä vuotta.

Näissä pidoissa joutuivat Mökö Kiljunen ja Tarapaappa Häthätäläinen kihloihin kalanruodon vaikutuksesta. Ihmiset menevät tavallisesti kihloihin rakkaudesta, rahojen tähden tai jostain muusta syystä. Mökö joutui tähän onnellisuuden tilaan kalanruodon tähden.

Juhla-aterian aikana sai Tarapaappa kalanruodon etuhampaattensa väliin. Kun se tuntui kiusalliselta, pyysi hän serkkuaan Mököä ottamaan sen pois. Mökö kiskoi sitä ensin sormillaan, mutta ei onnistunut hommassaan.

— Koetetaan hampailla, hän sanoi.

Ja Mökö tarttui hampaillaan ruotoon ja alkoi kiskoa. Tätä hommaa he pitivät talon takana. Pari sanomalehtimiestä, jotka olivat saapuneet pitoihin, näkivät tämän ja huusivat:

— He pussaavat!

Ja sitten he, jotka aina tekevät johtopäätöksiään liian pian, riensivät onnittelemaan nuoria. Ja sen tehtyään he kiiruhtivat ilmoittamaan kaikille muille Mökön ja Tarapaapan kihlauksesta. Toisten kätellessä ja onnitellessa he nousivat moottoripyöriensä selkään ja ajoivat asemalle sähköttääkseen asiasta sanomalehdille, sillä he olivat oikeita sanomalehtimiehiä, jotka pitävät sitä merkkillisenä asiana, että kaksi ihmistä menee kihloihin, ja laittavat sellaisesta tapauksesta sanomalehteen uutisen.

— Mitä sinä tällä tavalla hätiköiden menet kihloihin? sanoi isä Kiljunen Mökölle.

— En minä mennyt kihloihin, väitti Mökö.

— Mitä sinä sitten Tarapaapan suussa teit?

— Kiskoin kalanruotoa pois, vastasi Mökö.

— Ja pitäisikö meidän ilmoittaa Suomen kansalle, että kysymyksessä ei olekaan kihlaus, vaan kalanruodon kiskominen suusta, kiljaisi isä Kiljunen. — Siitä ei tule mitään, sillä kunnia minullakin on, eikä sitä häpäistä tällä tavalla.

— Mutta eihän Suomen kansa vielä tiedä, että tässä on aiottu mennä kihloihin, sanoi Mökö.

— Kyllä se sen tietää, sanoi isä Häthätäläinen, joka oli kuullut, miksi sanomalehtimiehet ajoivat pyörillään kiireimmän kautta asemalle päin. — Siitä on jo annettu sähkösanomalla tieto kaikille lehdille.

— Ja se on aivan sinun tapaistasi! kiljaisi isä Kiljunen. — Sinä toimitat uutisia itse lehtiin, kun sinusta muuten ei puhuta mitään!

Tästä olisi voinut syntyä oikein täydellinen tappelu molempien perheitten välillä, elleivät sivulliset olisi tulleet sitä estämään.

Kun Häthätäläiset väittivät, että heilläkin on kunnia, niin päätettiin kihlaus pitää kihlauksena ja kuukautta myöhemmin viettää häät.

Ennenkuin ryhdymme kuvaamaan tätä ikimuistettavaa päivää, on mainittava muuan murheellinen seikka. Häpeän tunnustaa, että isä Kiljunen oli vanhoilla päivillään tullut hiukan väkeviin meneväksi. Tähän hänet oli houkutelut seurakunnan kirkkoherra, joka oli pannut sokeria olueen ja siten saanut sen käymään ja muuttumaan alkoholipitoiseksi. Ja kun hän oli suuri Kiljusen herrasväen ihailija, oli hän ristinyt tämän juoman »kiljuksi». Ja isä Kiljunen oppi tätä juomaa itsekin valmistamaan ja innostui sitä ryyppäämään, ja tämä muuttui hänessä viimein tavaksi. Häihin hän kaipasi jotain vielä tätä väkevämpää. Ja sen hän sai varsansa kautta. Eläinlääkäri kirjoitti lääkettä varsalle ja kysyi silloin isä Kiljuselta silmää iskien:

— Pitäisi kai herra Kiljusellekin kirjoittaa jotain hyvää?

Isä Kiljunen vain hörähti vastaukseksi. Kun lääkkeet tuotiin apteekista, uskoi isä Kiljunen, että ne olivatkin häntä varten. Hän päätti säästää juoman häitä varten.

Tuli hääpäivä. Kaikki naapurit kutsuttiin niihin, ja talo oli aivan täynnä kansaa. Kiljuset ja Häthätäläiset olivat niin juhlallisia, etteivät ennättäneet saada aikaan mitään erikoista ennen vihkimistä. Mutta silloin metakka ja sekamelska alkoikin.

Kun Mökö ja Tarapaappa olivat polvillaan kirkkoherran edessä ja Mökön piti antaa kirkkoherralle sormus, ei sitä löytynytäkään mistään.

— Minne ihmeeseen sinä sen olet pannut? kysyi äiti Kiljunen.

— Kyllä minä sen housuntaskuun panin, vastasi Mökö.

— Katso, onko taskussa reikä, sanoi Luru.

Mökö tunnusteli.

— Täällä on reikä, sanoi hän.

— Sitten se on varmasti mennyt kenkäsi, sanoi isä Kiljunen.

— Ota se sieltä pois, sanoi äiti Kiljunen komentavalla äänellä.

Mökö totteli. Siinä kaikkien nähden hän riisui kengän, jopa sukankin jalastaan, ja sormus löytyi.

Ennen vihkimistä piti kirkkoherra puheen. Tänä aikana tunsu Mökö, että hänen täytyi saada sylkeä. Ei hän tiennyt, minne hän sylkäisisi. Hän aikoi jo sylkeä eteensä ja siis suoraan kirkkoherran kengille, kun isä Kiljunen huomasi poikansa kasvojen väänteistä, mitä tämä hommasi, ja huusi:

— Et saa siihen!

Mökö oli polvillaan eikä tiennyt, minne hän siis saisi sylkeä. Viimein hän keksi keinon, hän alkoi polvillaan mennä pesän luo, avasi suupellit ja sylki sisään.

Olivathan Kiljuset tottuneet vaikka mihin tahansa, mutta sen he sentään ymmärsivät, ettei tämä ollut laisinkaan sopivaa. Isä Kiljunen ryntäsi Mököä kohden tukistaakseen häntä, sillä niinkuin muutkin isät ei hän ollut laisinkaan voinut ymmärtää, että hänen poikansa oli tullut täysikäiseksi eikä siis tukistaminen enää ollut sopivaa.

Mutta Mökö säikähti isänsä lähestyessä, hän ryntäsi pystyyn ja juoksi pihalle.

— Sulhanen karkaa! huusi kirkkoherra.

— Ottakaa sulhanen kiinni! huusi isä Kiljunen.

Kaikki ryntäsivät pihalle. Mökö juoksi talon ympäri ja koko hääväki hänen jäljestään. Tiesi kuinka kauan tätä täl-laista juoksua olisi kestänyt, elleivät kaikki takaa-ajajat olisi kääntyneet äkkiä ympäri ottaakseen kiinni Mökön, jonka he uskoivat juoksevan heitä vastaan. Mutta Mökö oli tämän huomannut ja päästäkseen turvaan kiipesi ketterästi talon pihalla kasvavaan koivuun, siihen samaan, johon Kiljusen kissat ennen muinoin olivat joukolla kiivenneet. Täällä hän asettui oksalle istumaan.

— Tuletko sieltä alas! huusi isä Kiljunen.

— En tule, vastasi Mökö.

— Kyllä me sinut sieltä alas otamme, sanoi isä Kiljunen. — Me kaadamme koivun.

Pian tuotiin saha, ja isä Kiljunen alkoi sahata yhdessä kirkkoherran kanssa. Kaikki toiset seisoivat vieressä ja huusivat, sillä he uskoivat auttavansa sahaamista huudoillaan.

Kun koivu tietysti viimein olisi kaatunut ja ihmiset voineet joutua sen alle, huusi isä Kiljunen:

— Menkää kaikki alta pois.

Ja kaikki menivät samalle puolelle turvaan.

Mökö pelkäsi puun kaatuessa loukkaantuvansa, ja sen vuoksi hän hyppäsi oksalta alas juuri keskelle ihmiskasaa. Kaikki kaatuivat, ja siinä he nyt sätkivät päästäkseen jalkeille.

Mökö tietysti putosi päällimmäiseksi ja ryntäsi aivan heti uudelleen pakoon. Kirkkoherra huomasi sen ensimmäiseksi ja huusi:

— Tuolla sulhanen menee. Ottakaa kiinni!

Isä Kiljunen nousi aivan julmistuneena maasta ja pui nyrkkiään pakenevan Mökön jälkeen.

— Kyllä me sinut vielä kiinni otammel huusi hän.

Sitten hän kääntyi hääväen puoleen ja lausui:

— Mutta kun ajo voi kestää kauan, on ensin otettava piiskaryppy.

Hän meni noutamaan varsalle aiotun lääkepullon ja antoi siitä jokaiselle ryydyn. Arvaahan, että juoma, joka olisi tehnyt varsan jälleen pirteäksi, saattoi ihmiset aivan vikkeliiksi. Kun siis koko hääväki lähti ajamaan Mököä takaa, kiitivät he sellaista vauhtia, että Kiljuset olivat vähällä jäädä viimeisiksi.

Mökö oli paennut metsään. Sen laitaan tultuaan hääväki jakaantui suureksi piiriksi ja sitten rynnättiin eteenpäin.

Metsän keskellä oli salapolttajien viinatehdas. Kun viinankeittäjät näkivät tämän suuren joukon ryntäävän tulista vauhtia eteenpäin, lähtivät he karkuun.

S U O M E N K A N S A N O M A T

K I L J U S E T

Jalmari Finnen Kiljus-kirjat ovat vuosikymmeniä olleet Suomen kansan lempilapsia, ja vaikka ensimmäisen kirjan ilmestymisestä on kulunut jo yli neljäkymmentä vuotta, tuntuu lukijasta siltä kuin kuuluisa perhe ikinuorena eläisi keskuudessamme jossakin. Finne on tavoittanut juuri sen otteen, joka vie lapset — ja useimmat aikuisetkin — mukanaan. Kiljusen isoääninen ja kovaonninen herrasväki, isä ja äiti Kiljunen, pojat Mökö ja Luru, pikkusisar Plättä sekä villakoira Pulla seikkailevat niin hassunkurisen riemukkaasti, että lukija muistaa heidät vielä harmaapäänä vanhuksenakin.

Tässä koko sarja ja teosten 1. painoksen ilmestymisvuosi:

Kiljusen herrasväki. 1914. 9. painos. 88. sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväen uudet seikkailut. 1916. 9. painos. 69 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväki satumaassa. 1916. 4. painos. 80 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

Kiljusen Plättä. 1917. 6. painos. 69 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväki partiolaisina. 1918. 5. painos. 84 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Luru Kiljunen ja hänen Hömppänsä. 1919. 4. painos. 67 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusten vallankumous. 1921. 4. painos. 54 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

Kiljuset palaavat. 1925. 4. painos. 71 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

O T A V A

